

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărui luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odală pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
:	Advocați	400 Lei pe 1 an
:	Magistrați	300 Lei pe 1 an
:	Un număr simplu	20 Lei
:	Un număr dublu	30 Lei
:	Un număr vechiu	35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adje. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Aplicarea legilor unificate în Ardeal de V. M. Dimitriu
2. Instituția comunității de avere din fostele teritorii grănițerești și drepturile isvorâte. *Jurisprudența Curții de Apel Timișoara cu o adnotare de Dr. I. Tolciu avocat din Cluj*
3. Rezumate de Jurisprudențe stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal.
4. Jurisprudența Stabilită de Inalta Curte de Casație. Complectul pentru Ardeal și Bucovina.
5. Cărți de drept apărute.
6. Informațiuni.

Aplicarea legilor unificate în Ardeal

Legiferarea Organizării judecătorești începută în Iunie 1924, continuată în Martie 1925 a devenit fapt împlinit prin promulgarea legii unificate în total pe ziua de 13 Aprilie 1925.

Nu mă ocup de construcția legii, care în afară de noile dispozițiuni de procedură penală ce conține, este cea care se aplică de decenii în vechiul regat, cu modificările introduse pentru armonizarea unor stări justițiare preexistente în provinciile alipite și în scopul alcătuirii unui tot unitar.

Prevăd doar că dispozițiile de procedură penală română din această lege, vor mări greutatea ei de aplicare în părțile Ardealului, câtă vreme aici nu este complect scoasă din vigoare procedura penală maghiară, alcătuită precum știm pe principii generale deosebite. Și când spun că greutatea de aplicare vor fi mărite mă gândesc la altă parte din lege: *alcătuirea și funcționarea grefelor pe lângă instanțele judecătorești, parte din lege intrată în vigoare în Ardeal pe ziua de 1 Ianuarie 1925 și asupra căreia voi face câteva observări*).*

În ce privește mersul lucrărilor în greșele instanțelor judecătorești: Judecătorii de ocol,

* Vezi: *Din greutatea aplicării legilor unificate în Ardeal „Ardealul Juridic” No. 19 din 1 Noembrie 1924; vezi și Incaadrarea funcționarilor judecătorești în Ardeal „Ardealul Juridic” No. 17 din 1 Octombrie 1924.*

Tribunal sau Curte de Apel în vechiul regat, ele se execută punctual și cu competență sub privigherea șefului cancelariei, grefierul sau primul grefier, ajutorii de grefă, împiegași, arhivari copişti etc. cu toții sunt admirabili formași și deprinși după ani de practică a mânuii dosarele și să lucreze în ele după simple rezoluțiuni ale șefului.

Lucrul este explicabil acolo, căci toți acești funcționari judecătorești au practica zecilor ani de muncă, în greșele unde au intrat ca practicanți sau simpli copişti. Selecționași după rutina obținută și munca depusă, mai mult decât diplomele de studii; căci la avansare nu primează atâta titlul academic, cât priceperea la rezolvarea lucrărilor și sporul în conducerea practicei serviciului. Examenul de admitere sau cel pentru avansare le-a fost raportul șefilor erarhici; ca pricepere ca munca efectivă în cancelarie Este știut în vechiul regat, că mersul matematic al lucrărilor la instanțe, păstrarea în ordine a hârtiilor din dosare, formarea și cusutul lor în ordinea dosarelor, efectuarea tuturor jurnalelor, conceptelor de orice natură și în orice materie; controlarea îndeplinirii procedurilor, ordonarea dosarelor pentru ședințe etc. sunt datorite destoiniciei și priceperii funcționarilor judecătorești, a căror rutină se transmite de decenii de funcționari vechi, celor noi veniți păstrându-se datina exactității în mersul lucrărilor justițiare. Munca magistraților acolo, nuse confundă cu a funcționarilor din greșe, iar grefierul sau ajutorul său și în lipsa lor arhivarul sau registratorul instanței, este gata ori când la chemarea șefului judecător sau al prezidentului de tribunal, să-și dea seamă de orice dosar, dând ori și ce fel de lămuriri. Funcțiunea magistratului este cea ce trebuie să fie: rezolvarea juridică a chestiunilor ce se aduc înaintea lui ca judecător, redactarea cu pricepere a sentințelor și în căderea șefilor

instanței lucrul de cancelarie prin rezoluții scurte și indicații de lucru ce are a fi efectuat de către funcționarii judecătorești.

Acest mod de alcătuire și funcționare a grefelor va trebui să se înfăptuiască și în Ardeal prin aplicarea aceleași legi și fără perioadă de tranziție.

Ei va posibil acest lucru? Să examinăm în scurt situația din greșele instanțelor din Ardeal la aplicarea acestei legi.

În cancelariile instanțelor funcționarii: directori principali, directori, directori oficiali, canceliști, practicanți, împărțiți după grade și atribuție, executau în mod mecanic și după ordine scrise numai anumite atribuțiuni. Mersul greoi al lucrărilor datorită multor funcționari și diviziunii neraționabile a muncii din greșe, este în cea mai strânsă legătură cu atribuțiile de copist în multe privinți a judecătorilor raportori.

Dosarele se formează de judecător și numai după ordinul lui scris, hârtiile se alătură la dosare după ce s'au luat din mâna judecătorului. Jurnalele, deciziunile de tot soiul, conceptele până și cele de fixarea termenelor sunt făcute cu mâna judecătorului; iar tot restul funcționarilor ce umblă cu dosarul nu fac decât să nu lucreze în el, ci să-l transmită între ei alăturându-i copii după acestea. Este nevoie să se indice cancelariei până și numărul exemplarelor de copiat, cât și unde să se transmită acestea cu sau fără dosar.

Acest mod de a lucra este adânc înrădăcinat și imposibil de menținut față de dispozițiile noii legiuri, care nu-l poate admite sub nici un motiv, căci ținând seamă de numărul restrâns de judecători ce compun instanțele nu mai e cu putință să se execute de către magistrați lucrări de copisti.

Dosarele sosite în apel bună oară, la arhiva Curții sau tribunalului, nu vor mai trebui pe viitor prezentate prezidentului de secție nedesfăcute; iar mai ales acesta nu va mai transmite la rândul său aceleași dosare virgine judecătorului referent, care singur să le lucreze începând cu scrierea jurnalului de fixarea termenului, aranjarea hârtiilor necusute și ordonarea cererilor de schimbarea de termen sau justificare de absență a părților. Vor trebui luate din atribuția judecătorilor scrierea cu mâna a practicei tuturor încheerilor de respingere a căilor de atac sau a adreselor de restituirea dosarelor către alte instanțe etc. Aceasta este treaba greșei care prin funcționarii ei și după rezoluția președintelui de secție va avea grija dosarelor, rămânând în sarcina judecătorilor

de tribunal, sau consilierilor de curți redactarea deciziunilor și sentințelor din ședința de cameră sau cea publică.

Munca izbitoare ce se împlinște astfel astăzi în Ardeal de judecător este imposibilă pe mai de parte, căci rămânând puțini în măsura înamulțirii afacerilor și atribuțiunilor prin aglomerarea legilor de aplicat, acești magistrați nu mai pot face față îndatoririlor și de judecător și de grefieri pe care în parte legile în vigoare până acum în Ardeal le-o impunea, ei trebuind să se și instruiască citind, spre a fi la curent cu știința dreptului și jurisprudențelor.

Aceste constatări de fapt puse în legătură cu imperioasa cerință a aplicării legii, care după litera ei a și intrat în vigoare, lasă să se desprindă în mod natural întrebarea: ce e de făcut?

Organul central, Ministerul Justiției, conformându-se dispozițiunilor formale ale art. 283 din legea de org. judecătorească a și încadrat pe funcționarii aflați în funcțiune la 1 Ianuarie 1925 pe la instanțele din Ardeal, schimbându-le numirea din prim-director, director principali, oficiali, manipulanți, în aceia de grefieri, ajutoari de grefă, impiegati, copisti, după clase.

Dar numirile aceste sunt absolut nesuficiente față de munca cerută, nepregătiți, cum am văzut mai sus că sunt, de a satisface cerințelor noii legiuri.

Numirea de ajutor de grefă cl. II. în loc de director principal n'a schimbat întru nimic funcționarului priceperea la noua lui chemare de slujbaş.

De grefierii titrați pe la Curți și Tribunale nu se mai pomenește. Aceștia au fost numiți ajutoari de judecători, supleanți sau substituiți așa că instanțele judecătorești din Ardeal se găsesc într-o perioadă foarte critică, cea de trecere de la o lege la alta. Lucrările trebuiesc efectuate, iar personalul de muncă prin greșe este pe cât de nesuficient pe atât de nepregătit.

Nu văd de cât o singură soluție: Șefii tuturor instanțelor judecătorești din Ardeal ca și inspectorii judecătorești să ceară Ministerului numirea sau transferarea din vechiul regat, în Ardeal a unui soc de funcționari pricepuți din greșele judecătorești de acolo, cel puțin a câte unuia măcar pentru fiecare instanță din Ardeal. Aceste grefier sau ajutor de grefă va iniția la lucru pe cale practică pe colegii din Ardeal în mijlocul cărora va veni.

Pe de altă parte magistrații de proveniență din regat mai ales ca și ceilalți, vor trebui să dea mână de ajutor cerută la inițierea și formarea conform cerințelor noiei legiuri pe funcționarii grefelor din Ardeal, deprinzându-i să lucreze după rezoluții: hârtiile întrate, cusutul lor la dosare, expedierea acestor lucrări etc. și să transforme cu născetul munca mecanică, cu care erau deprinși într'o muncă de inițiativă și de răspundere, pe care acești funcționari n'au cunoscut-o până acum.

Mă gândesc mai ales la ce va fi când judecătorii vor lucra în senale alcătuite numai din câte unul singur, la tribunal fiecare neputându-se mișca fără grefierul respectiv.

Cât privește rolul președinților de senale, care de la 1 Ianuar 1926 vor deveni șefii secțiunilor tribunalelor și Curților de Apel la care funcționează, trebuie să fie dublu: de judecător ce să redacteze sentințe și deciziuni, cât și acel de răspunzător al mersului lucrărilor judecătorești în grefa secțiunii a cărei conducere o are.

Este o dublă muncă și foarte grea, dar ea trebuie efectuată și nu a purta numai cinstea unei asemenea demnități în magistratură. În mod practic nu sunt de părerea acelor președinți domni de senale care cred, că funcțiunea se rezumă în a transmite pur și simplu dosarele judecătorilor referenți și a le ține evidența reînțoarcerii după ce au fost lucrați. Rostul unui astfel de magistrat, mai ales în perioada aceasta de acută lipsă de funcționari pricepuși, când legea trebuie aplicată, este acela de a forma personalul inferior lucrând ei însuși în dosare prin rezoluțiuni pe care apoi controlându-le efectul, să dea exemplul dând modele de tot soiul de lucrări: jurnale, adrese, încheeri etc. funcționarilor ce inițiază, pe care să-i oblige a le executa și astfel a le forma experiența. În același timp președintele de senat prezidând complectul trebuie, dacă nu totdeauna cel puțin din când în când, să redacteze el însuși sentințe și deciziuni care luate drept exemplu de ceilalți judecători vor proba și activitatea lor judecătorească.

Primilor Președinți dându-li-se prin lege atribuțiuni administrative, de inspecție, de control și supraveghere odată cu răspunderea mersului instanței ce conduc, fac de ajuns și munca lor trebuie să se sprijine pe colaborarea președinților de senale cum am arătat mai sus după părerea mea.

Nu mai astfel vom da noi magistrații mână de ajutor atât de necesară la aplicare a acestei legiuri, care alcătuește fondul de consolidare a justiției țării.

V. M. D.

JURISPRUDENȚA

Curtea de Apel Timișoara

Sentința N. C. 878—II./1922.

Instituția comunității de avere familiară din fostele teritorii grănițerești bănățene și drepturile părintelui de a dispune asupra porțiunilor în comuniune cu proprietate avute de copii. Reglementarea lor și dispozițiile C. C. Austriac. Principiile fundamentale de publicitate formală și materială din Cărțile funduare. Copărtașia familiară în bunurile comunitet grănițerești și principiile dreptului comun. Discuțiuni. Adnotare.

Curtea de Apel Timișoara după desbaterea orală din ziua 21 Iunie 1923 ținută asupra cererii de reviziune a reclamanților înaintată la 12 Iulie 1922 sub No. C. 281—1921 în contra sentinței No. C. 281—1921 a Tribunalului Caransebeș, ca instanță de apel pronunțată în procesul reclamanților Calina Vladu și cons. domiciliati în Servești reprezentanți prin avocatul Dr. Iosif Horváth, intentat față de pârâul Ioan Ivanescu și cons. domiciliati în Servești reprezentanți prin avocatul Dr. Morariu Alexandru în urma apelului cu No. 2246—1920 dat la 3 Ianuarie 1921 și 11 Ianuarie 1921 în contra sentinței No. 2246—2—1920 a Judecătoriei de ocol Caransebeș de către reclamanți și pârâji în ziua mai jos semnată,

In numele Legii

a pronunțat următoarea

Sentință:

Admite cererea de reviziune, reformează sentința tribunalului în întregime și reformează în parte și sentința primei instanțe prin care în parte acțiunea s'a respins și cheltuielile s-au compensat.

Admite acțiunea în întregime, stabilește dreptul de proprietate a reclamanților Calina Vlad născ. Ivanescu, Maria Bistrean, născ. Ivanescu și Iconia Bugariu născ. Ivanescu asupra alor 3/7 de imobile din foia funduară 337 și 338. Servești, obligă pe pârâji să tolereze intabularea acestui drept, autorizează pe reclamante ca prin rugare îndreptată direct către autoritatea de c. f. competentă să ceară intabularea dreptului lor de proprietate pe $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{7}$ a imobilelor din foia c. f. 337. a comunei Servești No. top. 118, 119, 466, 467, 469, 725, 726, 567, 1276/4, 1277, 1278. și a imobilului din foia c. fund. No. 338 a comunei Servești No. topografic 1020.

Obligă pe pârâji, că în termen de 15 zile sub urmările execuției silite, să plătească reclamanților 800 (Opt sute) Lei 25 bani cheltuieli dela instanțele inferioare și 544 Lei 40 bani (Cincisutepatruzeci și patru Lei 40 bani) cheltuieli în reviziune.

Motive:

Reclamantele nemulțumite cu sentința tribunalului, prin care li s'a respins acțiunea în întregime cu urmările legale de a plăti adeversarilor și cheltuielile au atăcat-o cu cerere de reviziune, înaintată în timp legal prin petiția înregistrată, la 22 Iulie 1922, cerând și la desbaterea orală reformarea sentinței tribunalului în parte și a judecătoriei de ocol și cu reducerea dela $\frac{3}{5}$ la $\frac{3}{7}$ părți a cererii de reviziune dată în scris, admiterea acțiunii în întregime cu cheltuieli.

Motivele cererii de reviziune reclamantele le expun în următoarele:

Tribunalul a interpretat greșit regulile de drept decisive în acest proces, le-a aplicat rău, violându-le mai de multe ori, în special n'a observat, că alte reguli de drept determină modul rezolvării chestiunii ridicate pentru imobilul din foia c. fund. 157 și altele pe cea ridicată pentru imobilul din foia c. f. 338. din comuna Servești.

Greșit a interpretat tribunalul și judecătoria de ocol regulile legii XXIV. 1885, art. 25 și a legii XII. 1898. privitoare la desființarea comunionului de casă din granița militară, când a susținut, că odată ridicată restricțiunea proprietății, capul familiei a putut dispune de averea astfel eliberată după placul său, că a putut despoia capii săi, pe foștii părtași ai averei, că instanța de apel a calcat nu numai normele depuse în art. 25. al legii XXIV. 1885, ci și dispozițiile art. 951—953 c. c. a. Pentru că și în cazul, dacă era admisibil, că părintele să dispună liber de averea eliberată de sarcina posterității, nu putea dispune de ea cu desconsiderarea dispozițiilor din c. c. a mai sus arătate, porțiunea legitimă (reservatară) nu o putea detrage dela ficele sale legitime și tribunalul trebuia să le judece cel puțin acest drept,

De altfel — susțin reclamantele — sentința tribunalului No. 4664/1912 a determinat soarta acțiunii privitor la averea din foia c. f. 357. declarându-se în aceia, că dreptul lor n'a putut fi atins prin ridicarea restricțiunii impuse de art. 25 al legii XXIV. 1885, și că aceasta sentință numai în aceasta privință are autoritatea lucrului judecat și nu în direcțiunea crezută și tribunal.

În cât privește averea din foia c. f. 338 sentința tribunalului nu se poate menține, susțin reclamantele, deoarece interpretarea, că în contractul, prin care părțile au retranscris pe Marian Ioanescu averea trecută pe foia c. f. No. 338, s'ar cuprinde înființarea unei (mosteniri) „succesiuni exclusive”, și nu a unei „possuccesiuni” sau substituțiuni vulgare, ori fideicomisare, este cu totul greșită, autoritară și nu-și află bază în chestiunea părților. Contractul din chestiune nu se putea încheia după reclamante decât între soții conjugalii cu observarea regulilor din art. 602 și 1249 a c. c. a. Astfel, că încheiat fiind între părți și Marian Ioanescu și lipsind fiind și de formele legale, acela e fără efect juridic și nu le poate sta în calea succesiunii lor legale de descendenți.

Părțile au cerut respingerea cererii de reviziune și cheltuieli.

Curtea examinând plângerile reclamantelor, starea de fapt stabilită de instanțele inferioare și neatăcută de părți, precum și conținutul scriptelor din dosarul procesului present, al celui, ce a fost în curgere între părți și Marian Ioanescu, precum și al actelor câștigate dela c. fund. a găsit că cererea de reviziune este întemeiată în consecință în conformitate cu dispozițiunile art. 545. P. c. a decis asupra fondului cererii și admis-o în întregime hotărând conform dispozițiunii sentinței

pentru motivele următoare:

Când legea XXIV. 1885 a suprimat sistemul comunionului de casă din confiniul militar, prin art. prim a dispus, că averea comunionului, — mobilă și imobilă, — trebuie în fapt împărțită între cei îndreptățiți, sau stabilită, — după normele acelei legi, —

cota dreptului de proprietate a îndreptățiților; iar prin art. 25. a dispus, că porțiunea de membru din comunione a copiilor se va preda în proprietatea tatălui, însă cu restricțiunea, că copiii atât în privința porțiunii lor, cât și a porțiunii capului familiei după normele dreptului succesoral au drept la moștenire exclusivă. A dispus mai departe, că acest drept să se însemne în c. fund. Art. 27—34. conțin și alte restricțiuni față de capul familiei, căruia conform art. 1. sau 25 i s'a predat averea.

Legea XII. 1898 prin dispozițiunile art. 3 a îndreptățit pe părinte, că întrucât restricțiunea amintită în art. 25 al legii XXIV. 1883 s'a inseris în c. fund., să poată cere la cartea fund. radierea acestei restricțiuni.

Din starea de fapt, stabilită de instanțele inferioare, expusă de sentințele acestora și susținută de datele scriptelor anexate și ale dosarului se evidențiază că pretorul autorizat a desființat comunionul casei 28. din Servești prin hotărârea 548/1887 H. K., care obținând confirmarea sedriei orfanale competente și devenind jurevalidă, a fost înscrisă și în c. fund. prin ordinul cuprins în decisul 517/1898 la poziția B. 1. desemnându-se proporțiunea de $\frac{1}{4}$ în favorul soției lui Marian Ioanescu, — mama părților litigante, — iar $\frac{3}{4}$ în favorul lui Marian Ioanescu cu restricțiunea art. 25 din legea XXIV. 1885. Din actul partajului înființat în urma desființării comunionului se vede, că între copii, cari erau copărtașii comunionului sunt și reclamantele, în favorul cărora încă s'a inseris restricțiunea.

Din actele c. f. 646/1899 și inscripțiunea de sub B. 4. a. c. f. foia 54 resp. 120 $\frac{1}{2}$ se evidențiază, că Marian Ioanescu prin o simplă rugare adresată c. fund. a cerut, și aceasta conform dispozițiilor art. 3—4. din legea XII, 1898 a radiat restricțiunea la 22 Februarie 1899.

Cei interesați n'au usat de dreptul asigurat lor în art. 5. din aceeași lege.

Chestiunea juridică de rezolvat este, dacă prin această radiere Marian Ioanescu a devenit proprietar exclusiv al acestui imobil și dacă a putut să dispună de el după bunul său plac, sau nu.

Curtea de Apel, — în contrarietate cu instanțele inferioare, — e de convingerea, că prin radiere nu s'a stins dreptul de proprietate a copiilor asupra porțiunilor avute în comunie și stabilite lor prin partajul confirmat de autoritățile în drept, și Marian Ioanescu, tatăl lor, nu dispunea liber de partea lor;

pentru că legea XXIV. 1885. în toate dispozițiunile ei hotărăște despre dreptul de proprietate a copărtășilor, a membrilor comunionului, iar legea XII: 1898 'nici printr'o dispozițiune nu s'inge acest drept de proprietate, respectiv drept de moștenire exclusivă, ci admite numai radierea restricțiunii fără că să-i aducă vre'o atingere raporturilor statorite prin dispoziția art. 25. Din art. 3 al legii reiesă, că legiuitorul a avut intențiunea să curme restricțiunile ce împiedicau circulațiunea averei, mai corect zis, trecerea dintr'o mână într' alta și prin aceasta să se ajungă la creșterea valorii averilor granicerești, deoarece restricțiunea, — așa cum o prevedea art. 25 din legea XXIV: 1885, — rămânea interminabilă până la stingerea familiei comunioniste, ceea ce nu era nici interesul familiei, nici interes de stat, având ca sigură urmare deprecierea averii și cum știut este, că dispunerea asupra proprietății comune e legată de

multe piedici, s'a crezut, că aceste greutăți vor dispărea, dacă se dă întreaga avere capului familiei, conducătorului casei comune, cu restricțiile convenite. Nu s'a gândit însă legiuitorul la aceea, că prin admiterea radierei restricțiilor să se depozedeze coproprietarii de avutul lor. Dacă avea această intențiune, o spunea în lege, dispunând că dreptul de proprietate câștigat prin legile privitoare la comunionele de avere, precizat mai ales prin legea XXIV: 1885. se suprimă; dacă n'a făcut-o, este evident, că legiuitorul n'a avut o astfel de intențiune și că suprimarea restricțiunii privește pe terții, cari au câștigat, sau doresc să câștige din aceste averi, dar raporturile dintre membrii comunionului nu s'au modificat intru nimic.

N-a existat și nu există lege în afară de cele ce ordonă confiscarea averii vreunui cetățean în favorul statului, care se confiscă un drept de proprietate în favorul coproprietarului. Dacă s-ar admite, că prin admiterea radierei circumscrise în art. 3 al legii XII. 1898 s'a primit dreptul de proprietate, sau de succesiune al foștilor membrii de comunione, fără ca legea se ordone măcar o despăgubire conformată legilor de expropriere pentru utilitate publică, legea XXI. 1881, a reformei agrare sau altele, am sta în în față unei legi spoliatoare, ceia ce nu se poate presupune despre legiuitor și nu reiesă din nici o dispoziție a legii; din contră, prin dispozițiunile cuprinse în art. 5. al legii XII. 1898 se admite oprirea chiar și a ștergerii restricțiunii pentru anumite cazuri, ceia ce nu ar fi posibil, dacă dreptul de a dispune nelimitat l-ar fi dat capului familiei. Ori acest drept din art. 5 se conferă copiilor pentru apărarea dreptului lor de proprietate și moștenire asupra porțiunii lor din averea comunionului.

Din toate aceste reiesă, că prin dispozițiunea art. 3 al legii XII. 1899 raporturile de drept dintre tată și copii stabilite de legea XXIV. 1885, nu s-au modificat, dar mai ales nu astfel, ca tata să poată despia pe unii copii în favorul altuia, ceia ce admitându-se, în mod indirect s'ar ajunge iarăși la starea de mai înainte, de a vedea averea adunată într'o mână, cum era până la legea XXIV. 1885, ceia ce aceasta nu admite.

Astfel fiind, Curtea e de convingere, și declară, că Marian Ioanescu n'a avut drept nici a dona, nici a vinde lui Ion Ioanescu și soției acestuia cele 3—7 din avere, iar aceștia contractând asupra acestor porțiuni n'au câștigat cu bună credință, deoarece despre această situație și raporturi de drept, fiind însăși copărtași și fii, respectiv, nora donatorilor, au avut cunoștință; mai mult: în procesul, ce l'au purtat cu autorul comun pentru rezilierea contractelor înscrise în c. fund. foaia 54. resp. 120^{1/2} la poziția B. 56. 78. ei însăși s'au apărat astfel și au susținut (în răspunsul dat la acțiune, pagina 3) că ștergerea de sub B. 4. numai așa a fost posibilă, că ei au luat asupra lor îndestulirea fraților și surorilor în privința dreptului lor de proprietate, respectiv succesiune, căci alfel proprietari erau aceștia în 4—7, pârâțul I. în 1—7, Marian Ioanescu și mama la 1—7—1—7, fără de cari tata nu le putea lor preda averea din proces.

Drept aceia Curtea a reformat sentințele instanțelor inferioare în partea lor, care a dispus despre averea din c. f. 337. a comunei Serești și stabilind dreptul de proprietate al reclamantelor asupra alor

3—7, a obligat pe pârâții I. II. se tolereze intabularea dreptului de proprietate pe averea mai sus pomenită și cu considerare la starea din c. fund. pe motivul, că normă de drept fiind, că achizitorul de rea credință nici prin intabularea în c. fund. a dreptului de proprietate nu'l câștigă acesta și este dator să cedeze dreptul din c. fund. adevăratului proprietar, iar despre pârâții I. II., mai sus stabilit fiind, că sunt achizitori de rea credință și așa sunt datorți a ceda reclamantelor dreptul de proprietate asupra 3—7 din imobil.

Între astfel de împrejurări nu interesează sentința No. 4664—1912 din procesul purtat de Marion Ioanescu în contra pârâților.

Abstracție făcându-se anume dela faptul, că reclamentele n-au stat în acest proces, și astfel față de ele sentința mai sus pomenită nu poate avea nici un efect juridic, se relevă și împrejurarea, că în acel proces alt raport juridic s'a examinat și asupra alor cereri s'a dat rezoluție judecătorească, până ce după normele de drept procedural, ce reesă parte din dispozițiile art. 411 din P. c. parte din jurisprudența constantă, de lucru judecat numai în acel caz poate fi vorba, dacă procesul anterior se duce nu numai între aceleași părți litigante, ci chiar și chestia juridică deslegată să fie aceeași; iar denititatea chestiunii se constată atunci, când conținutul, obiectul și baza faptică al dreptului sunt aceleași.

Cum însă cererea reclamantului Marion Ioanescu și soției sale de a se rezilia contractul de donațiune încheiat cu pârâții I. II. pentru grave acte de ingratitude și contracererea pârâților, de a se decreta, că ei cu contract oneros au câștigat averea, astfel acela nu se poate resilia, nu este identică cu cererea și chestiunea juridică deslegată în acest proces, nici chiar dacă în procesul anterior o au discutat împrejurările, dacă reclamentele sunt îndestulite privitor la porțiunea lor din averea din litigiu, sau nu, pentru că în acel proces numai într' atâta au fost atinse aceste chestiuni, în cât a fost necesar pentru clarificarea raportului dintre acele părți litigante, dar nu s'a clarificat și stabilit, dacă reclamentele prin primirea sumelor trecute și în sentința No. 4664—1912 au fost de fapt escontentate; dacă ele s'au declarat satisfăcute, sau instanța a decretat, că sunt escontentate; ceia ce fără ascultarea lor și fără să fie chemate în proces nu se putea face.

Așa fiind instanța de apel greșit a conchis la autoritatea lucrului judecat și a respins acțiunea reclamantelor cu invocarea acestei împrejurări.

Deslegarea raportului juridic din acest proces nu o determină împrejurarea, dacă contractul încheiat între Marian Ioanescu și soția și între pârâții I. II., a fost oneros, ori cu titlu gratuit. Donatorii, ori vânzătorii nu dispuneau de partea reclamantelor și nu'l puteau înstrăina cu nici un titlu și pârâții neafirmând chiar în actualul proces, că reclamentele au fost escontentate și astfel dreptul lor de proprietate, sau succesiune l-a revenit escontentatului, fie că aceia au fost autorii comuni, sau pârâții I. II., acțiunea a trebuit admisă în cât privește averea din c. f. 337.

Dar a fost întemeiată cererea de reviziune și în cât privește averea din c. f. 338 a comunei Seroești, pentru că împărtășește aceeași soartă ca și cealaltă. Nu putea fi înstrăinată; pârâții din motivele mai sus expuse nu puteau câștiga drept de proprietate asupra ei; când au retrocedat-o lui Marian Ioanescu au

dispus despre un obiect, ce nu forma proprietatea lor, astfel, că nu-și puseau rezerva pe seama lor nici drept de „postsucesiune” — cum o numește contractul — nici „sucesiune exclusivă” cum o califică sentința instanței de apel, asupra părților de $\frac{8}{7}$ ale reclamantelor, sau înscriindu-se acest drept al părților I. II. sub B. 2. 3. și predându-se prin procedură grațioasă, terminată cu decizia Pk. 469,8—1915 a judecătoriei de ocol: Caransebeș, acela române fără efect față de reclamante și dreptul lor adjudecat prin sentința de față urmează să se întărească în c. f. fără privire, că ce raporturi au existat între contractanții Marion Ioanescu și soți de o parte și părții I. II. de alta parte.

Făcându-se însă abstracție și dela aceste și considerându-se Marian Ioanescu proprietarul exclusiv al averii din c. f. 388 a comunei Servești în baza contractului încheiat cu donatorul său, părții în baza acestui contract nu pot fi moștenitorii exclusivi a lui Marion Ioanescu, deoarece „postsucesiune” se poate statornici numai atunci, dacă s-a instituit succesiune și actul s'a redactat conform prescrierilor pentru testamente. Cum însă în cazul de față nu survine nici numire de succesori, nici contractul nu este redactat cu observarea fermelor legale din legea XVI. 1876, aceste nu poate servi ca bază moștenirii vândute de părți.

Nefiind deci acest act valid și nerămânând nici testament dela decedatul Marian Ioanescu, care să reguleze succesiunea după dânsul, urmează, că din lăsamântul lui, — inclusiv și porțiunile de proprietate ale reclamantelor, — să moștenească reclamantele $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{7}$ parte.

Între astfel de împrejurări numai interesează, dacă putea exista între decedat și părții I. II. contract de moștenire.

Cererea de revizuire a reclamantelor a avut rezultatul dorit, astfel, că conform art. 425, 508 și 543 din P. c. părții au fost obligați la suportarea cheltuielilor din proces.

Aceasta hotărâre s'a pronunțat la 21 Iunie 1925 în prezența repr. părților.

Adnotare. Ne-am fi bucurat, dacă s'ar fi publicat și motivarea sentinței Tribunalului, pentru a cunoaște în amănunte și punctul de vedere al instanței de apel. Curtea nu amintește decât prin tangență motivele care au determinat Tribunalul să respingă acțiunea. — Vom da deci numai atențiune secundară chestiunii de fapt și vom examina la lumina normelor de drept pozitive în deosebi chestiunile principiale de drept soluționate de Curte, pe baza unor considerațiuni diametral opuse soluției dată de instanța de apel.

Susținem că principiul enunțat de Curte că „prin radierea din c. funduare nu s'a stins dreptul de proprietate a copiilor asupra porțiunilor avute în comuniune și stabilite lor prin partajul confirmat de autoritățile în drept și Marian Ioanescu tatăl lor nu dispunea liber de partea lor” este în contradicție cu intențiunea legiuitorului, care a reglementat prin o serie de norme legislative instituția comunității

de avere familiară din fostele teritorii grănițerești bănățene. Este contrar principiului averii individuale, principiu așezat în dreptul comun din codul civil austriac și înfățișat punctul de vedere al Curții este de natură de a leza principiul fundamental al instituției cărții funduare, care este publicitatea formală și materială a cărților funduare.

Intențiunea legiuitorului și deci rațiunea de a fi a copărtășiei familiare grănițerești se va evidenția din o scurtă reprivire istorică asupra nașterii și dezvoltării acestei instituțiuni specifice și sui generis.

Comunitatea averii familiare în confiniul din Banat a fost înființată prin legea fundamentală 7 din 1850 (capitolul II.), care a desființat sistemul feudal militar din acele ținuturi. Destinația acestei noi instituțiuni a fost de a conserva, averea în cadrele familiilor, cari aveau chemarea de a apăra grănițele țării. Avera care forma obiectul comuniei, era coproprietatea membrilor familiei. Înființarea comuniei a avut motive și caracter de drept public, iar raporturile de drept civil, dintre coproprietari erau reglementate după normele coproprietății. Majoritatea copărtășilor cu drept de vot dispunea asupra averii comune.

Articolul de lege 24 din 1885 a desființat comuniei de avere așa cum existase în forma lui anterioară și a ordonat ca „avera mișcătoare și nemișcătoare, care forma obiectul coproprietății, să fie de fapt împărțită între cei îndreptățiți (copărtăși) sau dacă împărțirea nu se poate efectua, să se stabilească cola-partea a fiecărui membru din comunie”. (§ 1.) Modul de reglementare l'a lăsat legea în libera voință a părților interesate, ordonând intervenția autorităților numai în lipsa unei convenții (§§ 2, 3, 11, 19). Legea aceasta individualizând pe deoparte dreptul de proprietate referitor la avera comuniei, pe de altă parte prin restricțiunile așezate în art. 25 a restrâns sau mai bine zis a făcut imposibilă circulația acestor averi și prin aceasta reglementarea cea nouă era de fapt un regres față cu starea dinaintea acestei legi. Iată ce spune textual § 25. „La intervenția oficială porțiunea (cola-partea) tatălui în viață și a copiilor lui ca membri ai comuniei, se trece în proprietatea tatălui cu acea restricțiune, că copiii aceștia (membrii comuniei), precum și cei ce se vor naște mai târziu și vor supraviețui pe tatăl, atât în aceasta avere (comună) cât și în partea lui (a tatălui) proprie, vor avea drept exclusiv de moștenire conform normelor de moștenire legală. Drept-

„tul acesta de moștenire se va înscrie în cartea funduară deodată cu dreptul de proprietate, și nu va putea fi limitat prin dispoziții mortis causa și *descendenților chemați la moștenirea legală li se vor cuveni (dreptul de succesiune) fără considerare la împrejurarea, dacă au fost membri îndreptățiți ai comunioanelor sau nu*“.

Iar § 28 spune: „Imobilul gravat astfel cu dreptul de succesiune nu va putea fi înstrăinat decât cu învoirea celor interesați (majori) și cu consimțământul autorității tutelare a minorilor“.

Este evident, că orișicare interesat major putea prin un veto opri înstrăinarea imobilului, iar autoritatea tutelară (sedria orfanală) având în vedere numai interesele minorilor, de regulă nu admiteau înstrăinarea averii imobiliare. Astfel fostele comunioane au devenit în contra intențiunii legiuitorului, niște fideicomise familiare, averi legate, scoase din circulație, ceace a contribuit la devalorizarea acestor averi. Astfel la cererile nenumărate ale autorităților administrative din părțile grănițerești, legiuitorul maghiar prin legea XII din 1898 (§§ 1, 3) a desființat restricțiunile prevăzute în § 25 și § 28 din legea 24 din 1885, menținându-le numai pentru acel cap de familie, care nu este capabil de a se îngriji de soarta și interesele copiilor lui (§ 2: interdicție, faliment etc.) În senzul legii din 1898 deci și dreptul de succesiune trebuie radiat din cartea funduară, *imobilul rămânând astfel proprietatea negrevată și liberă a capului de familie*.

Intenția legiuitorului prin legile modificatoare din 1885 și 1898 a fost: „scrierea proprietății legate la forma de proprietate liberă“ (vezi motivarea proiectului de lege 12 : 1898). Mijlocul a fost: individualizarea proprietății în mâna capului familiei (§ 25 din lege 24 : 1885 și abolirea restricțiunilor (legea 12 : 1885).

Prin §. 25 din legea 1885 cota parte a copiilor membrii în comunie s'a contopit delințiv în dreptul de proprietate al capului de familie și stabilirea porțiunilor din comunie n'a avut alt scop decât fixarea porțiunilor la dreptul de moștenire. Se evidențiază aceasta în deosebi din dispoziția categorică, că *dreptul de moștenire legală în averea trecută în proprietatea tatălui o au descendenții (copii), cari nu erau membri în comunie*.

Punctul de vedere al Curții de apel Timișoara nu cadrează cu procesul evolutiv al instituției comunionului spre normele dreptului comun și în consecință este retrograd. Prin-

ciplul dreptului este: proprietatea liberă și nu proprietatea limitată. Este evident că acestui principiu mai ușor corespunde proprietatea individuală, decât coproprietatea. Dacă deci în 1885 s'a trecut la proprietatea individuală cu restricțiuni (aceste restricțiuni reprezentând reminiscențele fostului comunie din 1850), iar în 1898 s'au șters restricțiunile, este evident, că din această evoluție istorică nu se poate ajunge la punctul de vedere al Curții de apel, care se întoarce iarăși la comunie din 1850!

Am spus mai sus, că soluția Curții este în contradicție și cu instituția cărții funduare. Se știe că dreptul de proprietate imobiliară se câștigă prin înscrierea în c. fund. (§. 441 cod. civ. austr.) Deci cel care este înscris în cartea funduară ca proprietar, este față de terțele persoane de bună credință *exclusiv* proprietar al imobilului, iar drepturile reale neînscrise în c. fund. se consideră ca neexistente. (Publicitatea materială a cărții funduare sau autoritatea publică a cărții funduare). În consecință cartea funduară este o presumpție, că starea de acolo corespunde cu starea de drept material și astfel chiar dacă am admite, că condominiul există în raportul dintre membri comunionului, în cartea funduară figurând ca proprietar singur capul de familie, acesta este în drept a înstrăina chiar și porțiunile copărtașilor, presupunând că achizitorul este de bună credință, rămânând dreptul de desdaunare al copărtașilor față de înstrăinător. Acesta este însă numai ipoteză fiindcă precum am văzut mai sus, copiii descendenți nu au porțiune de proprietate (§. 25 din legea 24 : 1885) ci numai drept de succesiune.

Așa fiind în speța Curții nu poate fi vorba de reaua credință a achizitorului. Pârâții dacă au știut, că reclamantele au avut drept exclusiv de succesiune în averea din litigiu ($\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{7}$ parte), nu au putut câștiga dreptul de proprietate asupra părții din avere, la care se referă dreptul de succesiune.

Față cu ipoteza relei voinți pârâții au susținut, că obiectul procesului este res judicata, căci în procesul cu Nr. 4664/1912 s'ar fi stabilit că reclamantele au fost indescultate (escontentate) cu privire la porțiunea lor din averea din litigiu. Curtea afirmă, că sentința dată în alt proces și între alte părți nu are puterea lucrului judecat în procesul din speță și trimite în aceeași privință la § 411 proc. civ. ard. și la jurisprudență. Or § 411 spune că sentința devine definitivă (jurevalidă) nu numai cu privire la dreptul reclamat ci și

privitor la consecințele indispensabile ale hotărârei judecătorești.

Nu mai puțin adevărat este, că stările de fapt dovedite într'un proces anterior, nu trebuiesc de fapt dovedite în procesul posterior. Procedura anterioară referitoare la împrejurări identice țin de domeniul liberei aprecieri ca și etecul probelor. În speță, dacă reclamanțele au primit contravaloarea porțiunii lor din condominiu și aceasta împrejurare a fost dovedită în procesul cu No. 4664/1912, pârâșii cu drept cuvânt s'au bazat pe sentința anterioară, căci este neechitabil și nejust ca reclamanțele să primească a două oară partea din acea avere.

Credem deci necesar, ca în aceasta materie destul de interesantă să se pronunțe și Curtea de Casație în alte spețe, cari prin reviziune vor ajunge până la această suprema instanță. În consecință nu aflăm de bine, ca jurisprudența Curșii din Timișoară să se stabilească ca fiind susceptibilă de serioase critici.

Nu am atins partea politică a chestiunii căci am avut în vedere numai normele de drept civil. Nu este însă exclus, că guvernul maghiar să fi avut intențiuni nemărturisite prin ridicarea restricțiilor cu privire la comunitățile de avere grănițarești. Acestea fiind în mâinile naționalităților, este probabilă intenția statului maghiar de a pune în libera circulație aceste averi și apoi a le trece prin cumpărări și licitație în mâinile națiunii maghiare.

Credem însă că chiar așa să fie, dedesubturile politice nu pot avea influență asupra soluționării chestiunilor de drept civil. Credem, că nici Curtea n'a plecat dela asemenea ipoteze. Dacă s'a adus în trecut prin diferitele legiuiri vreun prejudiciu elementului românesc, acela nu prin interpretări forțate se poate remedia ci prin noi măsuri legislative cu caracter public, precum a făcut de ex. în multe privințe legea despre reforma agrară, care însăși a respectat unele forme de comunități pentru considerațiuni de interes public, precum sunt de pildă posesoratele comunitățile urbariale, asociațiuni particulare, izlazuri comunale etc. (§. 24 legea ref. agr.)

Dr. Ioachim Tolciu
advocat din Cluj.

Bibliografie

Vând 48 corpuri complete (corpul 14 volume), drept civil comentat opera Profesor Dimitrie Alexandrescu (fără volumul I, care se tipărește) pentru lei 7000 corpul, volumele II. și IX. nu se vând separat, celelalte inclusiv volumele VIII. partea II; IX. partea II. costă lei 500 bucata.

Volumele VIII. partea II. și I. ediția III. cari se tipăresc se plătesc anticipat, Danielopol-Atelier 6 bis, orele 2—4 p. m. București.

Rezumate de Jurisprudențe

(Judecătorii, Tribunale, Curși de Apel din Ardeal)

Judecătorii de ocoale

Uzucapiune. Pentru uzucapiunea dreptului de servitute, posesiunea trebuie să fie dobândită și continuată în conformitate cu dispozițiunile art. 313 și a ultimei propozițiuni din art. 312. cod. civ. austriac, alt cum, este viciată și neaplicabilă a conduce la uzucapiune,

Când dar, un strein (non dominus) a acaparat posesiunea unilateral, prin toleranța și complezența proprietarului fără o îndatorire permanentă a acestuia, atare posesiune, în cazul când posesorul ar voi să o prefacă într'un drept permanent, devine viciată, ilegală și de rea credință. (Vezi pentru examenul doctrinal al acestei chestiuni corpul hotărârei și Stubenrauch). (S. Nr. 727/2'920. J. oc. Mercurea Sibiu Jude. E. Sfetcu.)

Paternitate naturală. Dreptul copilului natural de a pretinde întreținerea.

Un contract în favoarea unui terțiu, este el valabil pe teritoriul cod. civ. austriac? 1. Tatăl natural poate revoca recunoașterea făcând oral și înscris că dânsul ar fi autorul unui copil, dacă dovedește că în „timpul critic“ a fost absent, și deci, departe de mama copilului. În consecință, el nu poate fi obligat a plăti pensie alimentară copilului.

Se poate anula recunoașterea făcând oral ori înscris de tată, afară de judecătorie, odată ce art. 265 Pc. permite chiar revocarea unei recunoașteri făcând în instanță; per a fortiori dar trebuie permisă revocarea și în afară de judecătorie.

2. Actul prin care tatăl natural se obligă a da alimente unui copil pretins al său natural, nu constituie o tranzacțiune în sensul art. 1380 c. civ. austriac. În speța prezentată, instanța examinând dacă nu ar fi o donațiune, se întemeiază pe împrejurările de fapt ale procesului și găsește că nu există cazul de a fi obligat tatăl ex liberalitate, dar, că ar fi locul de a se vedea dacă nu ar fi în speță un negotium în favorem tertii.

Examinând dispozițiunile sistemului dreptului civil austriac, care nu numai că nu amintește acest contract în favoarea unui terțiu, dar, admitând prin articolul 881 c. civ. austriac principiul împrumutat dela dreptul roman „alteri stipulari non potest“, pare că acest cod îl exclude și nu-l recunoaște de valabil — totuși, confruntând dispozițiunile acestui articol cu acelea ale articolului 1019 din codul austriac, trebuie să admitem valabilitatea contractelor prin care se stipulează în favoarea unui terțiu.

Cât privește momentul când acest contract ia ființă, jurisprudența și doctrina îl socotesc în momentul intențării acțiunii, spre deosebire de părerea savantului Unger, care, îl fixează în momentul când acest contract a fost încheiat.

În speța judecată, revocarea recunoașterii fiind făcută după intențarea acțiunii, această revocare nu poate avea efecte juridice decât dacă este motivată, or, examinând faptele din proces, instanța găsește întemeiate toate dovezile contractantului tată, prin care stabilește că a fost indus în eroare când a stipulat pentru altul (copilul natural), și deci, conform art. 871 și 876 cod. civ. austr. nu este obligat a da curs executării contractului,

3, Asupra chestiunii de a se ști, dacă într'un contract încheiat în favoarea unui terțiu, cel ce se obligă poate ridica excepțiunile de mai sus contra beneficiarului, jurisprudența constantă a permis-o, excluzând însă pe acele cari iau naștere din raporturile dintre creditorul originar și beneficiar. (Vezi jurispr., 1590 Curia 18 Mai 1906 Nr. 260).

4. Intemeindu-se pe dispozițiunile cuprinse în contractul încheiat cu mama copilului, instanța de fond găsește că nu este locul a se aplica în speță dispozițiunile art. 113 din legea XX din 1877, adică de a fi supus contractul aprobării Sedriei orfanale: a) contractul nu a fost încheiat cu mama reclamantului ca tutrice a acestuia, ci în persoană, și b) reclamantul prin acel contract nu cedează gratuit nici un drept părântului.

(Sent. Nr. C. 258 3 291 Jud. ocol Merceurea Sibiu Judecător E. Sfetcu.

Copil adulterin sau incestuos. Legea XXXI din 1894. Dreptul canonic, dreptul divin. Legitimarea copiilor nelegiuiți prin căsătorie subsequentă. Art. 161 65 și 67 cod. civil austriac. Legea XXXIII din 1894.

Până la intrarea în vigoare a legii XXXI din 1894 (1 Octombrie 1915) prin aplicarea dreptului canonic, în jurisdicțiunea căruia erau cauzele matrimoniale, copiii nelegiuiți puteau fi legitimați numai prin căsătorie subsequentă valabilă ori putativă, și numai sub condițiunile dacă căsătorii au fost într'adevăr zămislitorii copiilor nelegiuiți și dacă, între dânsii, în timpul zămislirii (nu a nașterii) nu au existat împiedecări la căsătorie cari emanează din dreptul divin, adică cari exclud dispensa. Copiii incestuoși și adulterini, nu puteau fi dar legitimați per subsequens matrimonium.

Jurisprudența și practica administrativă și-au însușit pe deplin aceste principii, și le aplică constant de mai multe veacuri.

Atât doctrina, cât și jurisprudența sunt de acord că legitimarea copiilor nelegiuiți, prin căsătorie subsequentă ia ființă ipso jure, chiar și contra voinței părinților ori a copiilor, fără să mai fie nevoie de îndeplinirea vre-unei formalități de drept — cum ar fi: introducerea în matricola nașterilor a căsătoriei subsequente, ori recunoașterea copilului din partea tatălui — dacă sunt împlinite condițiunile de mai sus.

Acest principiu se aplică și pe teritoriul codului civil austriac, cu toată că art. 161 din acest cod, unde se află sediul materiei, se exprimă în termeni generali și nu exclude expressis verbis dela legitimare prin căsătorie subsequentă nici-o categorie de copii nelegiuiți, totuși, în vedere că art. 65 c. civ. austr. oprește căsătorie între rudele din linia ascendentă și descendentă, între frați și surori consanguini ori uterini, între copii fraților și surorilor, precum și între frații și surorile părinților, și că art. 67 declară de nulă căsătorie între două persoane cari au comis adulter — este neîndoelnic dar, că nici pe teritoriul codului civil austriac copii adulterini și incestuoși nu pot fi legitimați prin căsătorie subsequentă.

Introducerea în matricola nașterilor a circumstanțelor recunoașterii copilului legitim și a căsătoriei subsequente, constituie numai o prezumție destructibilă, ea neconferind copilului legitimarea, care ia ființă ipso jure, cum s'a văzut, când se îndeplinesc condițiunile de mai sus, mai ales că art. 41 și 45

din legea XXXIII din 1894, art. 54, 61 și 62 din regulamentul matric. 60.000 1895, B. M., art. 19 din legea XXXVI din 1904 și partea V din regulamentul matric. Nr. 80.000/1906 B. M. nici nu amintesc chestiunea de a se ști, dacă introducerea prin ofițerul stărei civile în matricola nașterilor, a recunoașterii copilului nelegiuit și a contractării căsătoriei subsequente ce efect juridic are din punct de vedere al legitimității.

Introducerile acestea în matricolele de nașteri, nu pot avea alt rezultat decât acela de a atesta în mod oficial și între limitele art. 28 din legea XXXIII din 1894, circumstanțele, cari în baza art. 41 și 45 a aceleiași legi, formează obiectul introducerii în matricola nașterilor.

(Sent. Nr. 606/921 Jud. Ocol. Miercurea Sibiu Jud. Dr. Sfetcu).

Chirii. Locul plăței; dacă rezilierea se poate pronunța când chiria n'a fost cerută de proprietar. Din faptul că într'un contract de locațiune e stipulat că „chiria se va achita în mânele proprietarului“ nu se poate deduce că locul plăței este domiciliul proprietarului și deci în lipsa unui loc expres stipulat, chiria are a se plăti la domiciliul debitorului pe baza principiului că convențiunile se interpretă în favoarea debitorului, conf. ad. 1104 C. C. rom. principiu aplicabil și în legiuirea austriacă.

Neplata chirii la termen nu atrage rezilierea contractului de drept, decât în cazul când s'a stipulat expres aceasta și numai în cazul când s'a prevăzut că rezilierea se va face de drept fără somație sau chemare în judecată (pact comisoriu de gradul III) căci în toate celelalte cazuri chiriașul este în drept de a plăti chiria restantă până la pronunțarea hotărârii.

Pentru ca să se poată cere rezilierea trebuie să existe o punere în întârziere în conf. cu disp. art. 1118 c. c. a. însă dacă plata s'a făcut imediat după chemarea în judecată și proprietarul a refuzat primirea ei, nu mai are dreptul de a cere rezilierea.

Art. 20 din legea oficiilor de închiriere nu a avut decât scopul de înlătura procedura ofertei reale prevăzută de art. 605 și urm. din Pr. civ. din vechiul Regat și deci dispozițiunile sale sunt inaplicabile în speță, (Sentința No. 1099—924 a judecătorie de ocol Hășeg dată sub prezidenția d-lui C. Epure judecător șef, Consilier de Curte de Apel.)

Tribunalul

Legea pentru urmărirea veniturilor statului, dacă e în contradicție cu legea execuțională. Legea privitoare la perceperea și urmărirea veniturilor statului nu abrogă legea execuțională aplicabilă în Ardeal; în consecință urmărirea poate să se servească de normele acestei legi atunci, când pe cale de proces va cere să se ridice sechestrul aplicat asupra bunurilor sale. Art. 34 din noua lege de urmărire abrogând numai dispozițiile contrare ei, nu abrogă și dispozițiile din legea execuțională care nu conțin nimic contrar în dispozițiile ei relativ la acțiunile de escindere.

În adevăr, cu acțiunea de escindere se judecă chestia dreptului de proprietate pe baza dovezilor produse în sensul procedurii civile și atât judecarea dreptului de proprietate a unui drept privat, cât și aplicarea procedurii civile relativ la luarea jurământului de la martori etc. cad în afara de sfera de activitate a administrației financiare; deci nu acestea

i-s'a rezervat dreptul de a le judeca. Dacă legiuitorul ar fi voit să scoată din vigoare întreg sistemul proceselor de escindere, ar fi făcut-o printr'un text precis de lege, care să arate lămurit această; nefăcând-o dreptul comun își are aplicarea sa mai departe. (*Tribunalul Cluj, Sentința No. 330—925 sub presidenția dlui I. Balinț; raportor d. R. Filipescu judecător*).

Responsabilitatea Funcționarilor. Art. 13 din Statut. Potrivit disp. art. 13 din Statutul Funcționarilor publici și 28 din Regulamentul ei când un funcționar săvârșește un fapt ce depășește mandatul său, sau sfera atribuțiilor sale legale, sau comite un abuz de putere și acest act lezează pe particulari, atunci statul, județul, sau comuna legalmente răspunzătoare, vor putea chema în garanție pe funcționarul, autorul faptului pentru a fi făcut bănește răspunzător în cazul când acele autorități sau una din ele va fi chemată în judecată de partea lezată.

Din principiile mai sus enunțate se desprinde nu numai teoria responsabilității autorității, în principal, pentru actul funcționarului, dar stabilește că aceasta în raport cu particularul este singură răspunzătoare și deci pentru un astfel de act particularul lezat nu are recurs contra funcționarului prin acțiune directă contra lui, ci numai contra autorității respective. (*Sentința No. 514—a—924 Tribunalului Miercurea Ciucului ref. judecător D. Ștefănescu, aprobată de Curtea de Apel din Tg.-Mureș, prin sentința No. 988—924, care a adoptat în totul motivele de drept ale primei instanțe dată sub presidenția d-lui Aurel Bârsan, raportor dl. cons. G. Drăghicescu.*

Notă. Și după confirmarea sentinței de mai sus, publicată în extense în „*Ardealul Juridic*” No. 6 925, de către Curtea de Apel din Tg.-Mureș, ne menținem părerea exprimată în nota publicată odată cu acea sentință și prin care arătăm că art. 15 din Statutul Funcționarilor nu schimbă responsabilitatea dreptului comun, ci numai dă posibilitate Statului, județului sau comunei, ca în cazul când ar fi chemați în judecată pentru un fapt al prepusului său funcționar, să poată la rândul său să-l cheme în garanție. Dealtfel prin noua reformă administrativă, care e acum în discuția parlamentului, se preved. cazurile responsabilității atât ale Statului cât și ale funcționarilor. Statutul n'a modificat însă dreptul comun.

V. P.

Chirii. Neplata chirii la termen. În cazul când chiriașul nu a plătit chiria la termenul stipulat — fiind în speță vorba de o rată scadentă sub regimul legii chiriilor din anul 1923 urmează a se aplica normele în vigoare la acea dată.

Deși legea chiriilor din anul 1924 prevede prin art. 44 că în apel se poate invoca beneficiul legii noi și deci și a art. 15, totuși deoarece prin al. 2 al art. 44 se dispune precis că cap. II. nu are aplicare în apel, deci nici art. 15 nu se va aplica.

Fiind stabilit că regimul care trebuie să se aplice în speță este cel din anul 1923 și deoarece la această dată regulamentul orașănesc era în vigoare este necontestat că chiriașul, conf. aceluși statut, poate beneficia de o întârziere cu plata chirii până la 30 zile fără să atragă rezilierea.

Deși în speță se constată că chiriașul a întârziat plata cu 2—3 zile și peste acest termen, totuși deoarece în fapt se constată că neplata s'a datorit

împrejurări că în acel timp directorul pârâtei Bibliotecii Românească s'a schimbat și noul director a fost ocupat cu preluarea — acest fapt constituie o justificare a întârzierii și deci nu poate atrage evacuarea. (*Trib. Oradea-Mare. Sentința No. 3732—824. Președinte de Senat C. Doboș, judecător ref. Babic.*)

Concordat forțat. Capacitatea celui ce a cerut concordatul. Prin nici o dispoziție a ordonanței 4070—915 relativ la introducerea procedurii de concordat forțat nu se prevede o diminuare a capacității celui ce a cerut deschiderea procedurii.

Dacă potrivit disp. art. 17 și următorii actele sale relativ la administrarea averii sunt îngrădite și puse sub controlul inspectorului de avere, prin aceasta însă nu i-s'a restrâns capacitatea de a di pune asupra propriei sale averi și în nici un caz nu i-se ia capacitatea de a figura ca parte în procesele ce sunt îndreptate în contra sa, deoarece inspectorul de avere nu are dreptul, fără o procură specială de a-l reprezenta în proces și nici nu poate figura în proces ca parte în baza legii — deoarece ordonanța 4070—914 nu-i acordă acest drept. (*Tribunalul Cluj. Sentința No. 6644—924. Președinția dl. dr. C. Petrovanu, raportor d. V. Pasia judecător.*)

Curte de Apel

Divors cerut în baza nrt. 77 pt. a). În caz când acțiunea se intențiază în baza art. 77 pt. a) din legea XXXI a anului 1894 și se constată că soțul reclamant lucuește în America, faptul că soția la somațiunea făcută nu a restabilit convențuirea, nu poate servi de motiv pentru a fi declarată de vinovată, deoarece barbatul fiind ținut de a avea un domiciliu stabil, nu poate cere soșii să-l urmeze în altă parte a lumii. (*Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 506—924, președinte Dr. I. Papp, raportor consilier G. Mirna Popescu.*)

Obligațiunea de a înzestra. Promisiunea de dotă. Ordonanța 4420—918. Ordonanța No. 4420—918, menținută în vigoare prin Decretul I al Consiliului Dirigent a avut de scop să înapedeze înstrăinarea averilor în mod ușuratic și negândit, asigurând sinceritatea actului, adică ca transferentul să-și cumpănească bine fapta sa.

Deși este adevărat că în baza legii părinții sunt datori potrivit stărilor materiale să înzestreaze pe copii; în cazul când aceștia ar refuza s'o facă art. 1221 din c. c. a. dă recurs în justiție pentru ca aceasta verificând starea materială a părinților să determine porțiunea care sunt obligați părinții s'o dea ca zestre. Obligațiunea de a înzestra, potrivit stărei materiale a părinților, nu le impune ca să dea copiilor o quotă determinată din averea mobilă și imobilă, ci numai valoarea corespunzătoare raportată la averea lor.

În cazul când promisiunea de dotă s'a făcut verbal și relativ la imobile, pentru ca transferarea să se facă în mod valabil, trebuie să îndeplinească condițiunile ordonanței 4420—918. Faptul că codul civ. austriac impune dotalizarea ca o obligațiune nu poate fi contrară spiritului ordonanței 4420—920, căci obligațiunea de a înzestra este un fapt juridic distinct de forma ce trebuie să îndeplinească, ca actul să opereze transferul de proprietate. Deci și înzestrările atunci când e vorba de imobile, pentru a fi valabile trebuie să fie cuprinse în act scris, ca condițiune

esențială de valabilitate. Dealtfel această cerință este în consonanță și cu regulamentul Cărții fund. care cere deasemenea act scris pentru a se opera întabularea, act ce trebuie să îndeplinească anumite condițiuni de formă, înafară de cele esențiale actului. (*Sentința No. 1065—924 Curtea de Apel (Cluj. Președinte dr. I. Papp, raportor G. Minea Popescu.)*)

Reviziune. Stare de fapt. Contract de zalogire verbal neopozabil unui contract de vindere cumpărare întabulat. Când instanța de apel făcând uz de dreptul său privitor la libera apreciere a dovezilor a satisfăcut îndatoririle sale conf. art. 270 pr. c. și dacă n'a săvârșit nici o violare de drept formal și nici o deducție de fapt greșită, produsul aprecierii ei libere scopă de sub controlul Curții ca instanță de reviziune și această instanță supremă este datoare să-și întemeeze hotărârea pe starea de fapt stabilită de tribunal ca instanță de Apel.

Nu se poate invoca drept motiv de revizie disp. art. 440 C. Civ. A. că dreptul de proprietate a fost întabulat în C. F., când este dovedit conf. art. 316 pr. c. că starea proprietății arătată în C. F. nu corespunde adevărului deoarece în momentul întabulării proprietatea nu mai forma proprietatea celui de la care se deținea (442. C. C. A.).

Nu se poate invoca într'un asemenea caz nici disp. art. 1467 C. C. A. uzucapiunea tabulară, deoarece pe lângă reaua credință dovedită, acordarea acestui beneficiu presupune (conf. jurisprudenței stabilite) *posesiunea faptică și netulburată* cel puțin de 3 ani, cea ce nu s'a întâmplat. (Respinsă cererea de revizuire a reclamantei comuna politică Sebeșel contra pârâșilor L. C. și L. I. Recl. a susținut la instanțele de fond că conf. unui contract de vânzare din 1887 a cumpărat de la I. P. întreagă moșie din care făcea parte realitățile pe care le revendică de la L. C. și L. I., realități pe care după cumpărare le-a lăsat în zalogie pârâșilor printr'un contract verbal. Pârâșii L. C. și L. I. au dovedit că aceste realități le dețin prin moștenire de la părintele lor, care lea cumpărat prin contract de vânzare de la I. P. în anul 1881 și le-a stăpânit fără întrerupere până în prezent. S'a dovedit că în momentul întabulării de către reclamant a întregului tot cumpărat de la I. P. în 1887, acest vânzător numai era proprietarul realităților vândute încă din 1881.) (*Sentința No. 2375—1924. II. C. Apel Cluj. Redactor Dr. Kerner, consilier.*)

Punerea sub curatelă. Citarea în persoană. În cazul când se cere punerea sub curatelă în baza art. 28 pct. c) din legea XX a anului 1877 Tribunalul în conf. cu disp. art. 733 din Pr. civ. trebuie să citeze pe pârât în persoană. Deși este adevărat că acest articol autoriză pe judecător să numească pârâtului un curator, totuși această măsură este facultativă și nu dispensează citarea personală a pârâtului, deoarece numirea de curator trebuie făcută numai după ce judecătorul se convinge că pârâtul nu-și poate expune apărarea față de acțiune și n'a încredințat un procurator cu apărarea. Deci reprezentarea curatorială, fără citare, trebuie considerată ca o reprezentare făcută de o terță persoană fără procură, neautorizată de o reprezentă. (*Curtea de Apel din Cluj. Raportor d. G. Minea Popescu consilier.*)

Vânzare. Promisiune de vânzare. Nu poate fi

considerată ca o vânzare perfectă faptul că cineva gustând o marfă a promis că va veni a doua zi la o oră fixă pentru a aduce prețul ei și a luat în acelaș timp mostră pentru a se convinge de calitatea ei. Acest fapt nu poate fi calificat decât ca o ofertă de cumpărare, în sensul art. 314 din cod. com. oferta sub condiție suspensivă de a se plăti prețul la ora fixată.

Art. 354 din cod. com. nu se aplică decât la contractele de vânzare încheiate în mod perfect, nu se poate aplica numai la ofertele de cumpărare.

În cazul unei oferte de cumpărare, în cazul când acceptantul nu-și îndeplinește condițiunea, ce a ținut perfectarea contractului în suspensie, la timp, declarațiunea de ofertă din acel moment și-a pierdut efectul. (*Curtea de Apel din Cluj, sub presidenția dlui Victor Popp, raportor d. M. Balassan, consilier.*)

Nullitatea actelor de înstrăinare a bunurilor din Ardeal. În conformitate cu legea promulgată la 2 Noembrie 1922 sunt și rămân nule de drept următoarele acte referitoare la bunurile de orice natură din ținuturile alipite Regatului României prin hotărârea adunării de la Alba-Iulia din luna Decembrie 1918: 1. relativ la orice bun al Statului, 2. toate actele de orice natură încheiate după 1 Decembrie de guvernul ungar sau de un organ al său, 3. actele pentru întabularea cărora era necesară aprobarea specială a guvernului ungar, dacă această aprobare nu s'a dat de loc, sau s'a dat după 1 Decembrie 1918, indiferent dacă întabularea s'a făcut sau nu.

Nullitatea acestor acte fiind de ordine publică ea poate fi invocată de ori cine și în orice stadiu al procesului și chiar pe cale incidentală.

Dealtfel chiar legea XX din 1897 relativ la Contabilitatea Statului, care a fost în vigoare în Ardeal până la 1 Noembrie 1921, prevede prin art. 57, că înstrăinarea unui imobil proprietatea statului nuse putea face decât numai în baza autorizației unei legi speciale și numai prin licitație publică.

În speță deși se constată, că apelantul a încheiat un contract relativ la cumpărarea unui imobil proprietatea fostului stat ungar, la data de 12 Martie 1918, totuși acest contract nu este valabil deoarece el nu a fost niciodată aprobat de către corpurile legiuitoare maghiare.

În mod obișnuit în Ungaria aceste aprobări se dădeau cu ocazia votării bugetului anual, proiectul de lege referitor la înstrăinarea imobiilor fiind atașate ca anexe la buget — votându-se odată cu acesta. Sau cum în Ungaria din anul 1914, pentru a nu se demasca. cheltuielile secrete provocate de război, nu s'a mai votat nici un buget anual, ci numai *legi de indemnitate* prin care guvernul era autorizat de a cheltui și încasa veniturile ordinare și extraordinare conform bugetului anilor precedenți — nici legea relativ la înstrăinarea imobilului din litigiu nu a putut fi votată. Dealtfel în speță ultima lege de indemnitate votată de parlamentul ungar fiind acca din 27 Februarie 1919 — iar contractul din litigiu fiind semnat semnat la 12 Martie 1918, nici nu ar fi putut fi aprobat. (*Sentința No. 2475—924 a Curții de Apel din Cluj, președinte Dr I. Papp consilier raportor d. G. Georgiân.*)

Infracțiune. Daune civile imputabile celui condamnat în penal. Dacă renta viageră se cuvine pă-

rintelui unui copil, victimă accidentului. Când instanța penală față de doi acuzați pentru omor prin imprudență a declarat vinovat numai pe unul iar față de al doilea a fost declarată slinsă în mod definitiv acțiunea publică, nu mai poate fi vorba de răspundere pentru daune de cât de cel rămas condamnat definitiv în penal. Față de acesta în ce privește culpa civilă este a se invoca autoritate de lucru judecat iar instanța civilă judecând creanța de despăgubire ce se întemează pe actul dăunător al acuzatului stabilit în penal, are a stabili numai legătura cauzată între fapta deja constatată și prejudiciul persoanei care cere reparațiuni.

Când două persoane se constată că nu conlucrează concomitent la săvârșirea unei infracțiuni, ci aceasta e rezultatul unei emisiuni imputabile numai uneia dintre ele — în speță predarea de către directorul unei rafinării a unui butoi de metal în care fusese spirit pentru a fi reparat de un specialist care butoi nefiind curățit bine prin aprindere face explozie și ucide un copil — nu mai poate fi vorba de răspunderea în emitendo conf. art. 1302 C. c. Austr. față de amândoi.

Sub titlul de desdăunare alimentară nu poate fi admisă ca întemeată acțiunea de cât când se constată că decedatul în baza legii era obligat la întreținerea reclamantului pe care îl întreținea în momentul morții prin accident.

Indatorirea copiilor a-și întreține părinții conf. art. 154. C. c. Austr. nefiind o obligație solidară, ea trece asupra celorlalți frați în caz de moarte a copilului obligat la aceasta benevol sau de prin lege, numai în condițiile sus citatului articol.

Respins apelul lui G. părinte a mai multor, copii care pretindea mărirea creanței de despăgubire față de pârâțul vinovat de omor prin imprudență a unui copil. (*Sent. N. C. II. 955. 12/924 Curtea de Apel Cluj. Raportor Dr. Kerner consilier.*)

Esire din indiviziune licitație publică. Cererea de esire din indiviziune este admisibilă potrivit art. 850 C. C. A. odată ce se constată că sarcina de uzufruct asupra imobilului pe care o avea reclamanta a fost radiată. Când experții constată că împărțirea în natură ar aduce vătămare nemisțătorului, iar parcelele s'ar egala numai prin consensare în bani prohibită de art. 843 C. c. A. Esirea din indiviziune se ordonă prin licitație publică (*Sent. N. C. II. 2153 19 1925 C. Apel Cluj G. Georgian raportor.*)

Plata după în moneda țării la data scadenței. Plata creanțelor datorite unui reclamant străin se va face în moneda țării și după valuta existentă la data scadenței. Când prin urmare un cehoslovac își dovedește pretenția contra unui național domiciliat în țară, printr'o scrisoare a pârâțului, prin care acesta își recunoaște datoria la data de Ianuarie 1921, această dată fiind scadență pârâțul nu va putea fi obligat decât la plata sumei în moneda țării adică lei și după valuta de la acea dată adică 100 coroane cehe egal 86 lei 90 b. conf. art. 989 C. C. A. și art. 326 G. com. aplicabil în speță (*Sent. N. C. II. 15/18 1925 C. Apel Cluj. G. Georgian raportor.*)

Reprezentarea minorilor înaintea instanței. Tu-

tor cetățean străin. Succesune. Art. 797 c. c. a. Este bine reprezentată în instanța și nu e cazul art. 100 al. 4 pr. c. minorul reclamant în baza unei procuri date avocalului de către mama și tutoarea sa supusă străină, când aceea procură a fost iscălită în țară și când însuși minorul a fost prezent în instanță.

Deși este adevărat că conf. art. 60 legea XX—1877 nu poate fi numit tutor sau curator decât persoana cu domiciliul stabil în țară, dar dreptul de tutore natural și legal se cuvine totuși unei asemenea mame în lipsa unui tutore numit de tatăl legitim conf. art. 35 ale aceleși legi.

Mama și tutricea legală, care nu locuiește în țară nu poate fi despoziată de dreptul de a reprezenta pe minor înaintea instanțelor judecătorești și forurile administrative or cât conf. art. 61 l. XX—1877 s'ar numi un curator deosebit pentru administrarea averii situate în țară a supușilor români minori.

Conform art. 797 C. c. a. moștenitorul putându-și manifesta voința referitoare la primirea succesiunii chiar înainte de a face declarația de acceptare a acesteia, minorul este îndrituit a cere în justiție anularea unui contract de vindere-cumpărare prin care tutricea înstreinase și în numele minorei din averea rămasă și ei prin testament dela părințele său defunct și chiar dacă un astfel de contract s'ar fi făcut asupra unei avari încă nedevenită proprietatea minorului prin declarația lui de acceptarea moștenirii.

Dreptul de a pretinde o astfel de invalidare a unui act juridic pentru vicii de formă și materiale este consfințit de lege și este indiferent dacă acțiunea este intentată numai în numele minorei sau și a tutricei totodată, actul rămâne desființat în totalitate.

Respins apelul pârâtei com. Feldioara R. contra sentinței Tribunalului Turda prin care s'a admis acțiunea minorului M. S. și s'a declarat anulat un contract de vânzare intervenit între pârâță și tutrice în numele ei și a minorului, relativ la un imobil avere succesorală prin testament, după ce în prealabil au fost respinse excepțiunile ridicate de pârâța relativ la reaua reprezentare în instanța a minorului și la dreptul nenăscut de a intenta acțiunea. (*Sentința N. C. II. 693/21 924 C. Apel Cluj raportor Dr. Kerner.*)

Revizuire. Act de vânzare cu pact de răscumpărare. Valabilitate. Rezervarea dreptului de rescumpărare trebuie considerată ca un pact adăugat pe lângă contractul de vindere-cumpărare conf. art. 1067 c. c. a. și pentru valabilitatea unei asemenea convențiuni este necesară proba, că părțile au convenit asupra acestui drept odată și în acelaș timp cu încheierea convenției principale de vânzare.

De și proba cu martori nu poate fi admisă conf. art. 887 c. c. a. contra cuprinsului actului de vânzare scris, este totuși admisibilă orice fel de probațiune pentru dovedirea pactului de rescumpărare, chiar și în cazul unui act scris de vânzare cu condiția nimei ca prelinșa stipulațiune să nu contrazică cuprinsul însuși a contractului în scris. (*Sent. No. C. 1647 9 1924 C. de Apel Cluj. Preș. Dr. Pompel Micșa raportor Dr. Kerner.*)

Inalta Curte de Casație

Complect de chirii

Art. 13 legea chirilor 1924. Legiuitorul din

1924 conținând regimul de restrângere a dreptului proprietarului prin o nouă prelungire a contractelor de închiriere acordat proprietarilor ca o compensație noui sporuri de chirie la cari art. 13 le-a extins și asupra contractelor în curs de executare dacă ele au fost încheiate cu preț de chirie impus de legile excepționale. În caz când un contract de închiriere impus prin legile excepționale proprietarul nu poate prelinde sporul prevăzut de art. 13, care este menit a repara efectele unei constrângeri. (Cas. I, Comp. ch. No. 2202 bn. 1924. Pand. Săpt. No. 1/1925).

Art. 17 legea chiriilor 1921. Art. 27 din actuală lege a închirierilor dând în competența judeului de ocol ca primă instanță acțiunile până la 15.000 lei chirie anuală, a avut în vedere nu numai chiria stipulată în contract, ci întreaga chirie cu toate sporurile certe și neconfesate acordate de legile de prelungire ulterioare. Atunci însă când valoarea localivă este contestată, urmează a se lua de bază pentru determinarea competenței pretențiunea reclamantului și în tot cazul, fiind dubiu asupra acestei valori locale, urmează a se declara competentă instanța care are o competență generală, adică tribunalul, iar nu judecătorul de ocol, care are o competență excepțională limitată numai până la o anumită valoare. (Cas. I, Cpl. ch. No. 3269/1924. Pand. Săpt. I/1925).

Art. 10 și 12 legea ch. 1924. Art. 10 din legea chiriilor dela 1924 prevăzând că chiria ce urmează a se plăti pe termenul de prelungire nu va fi în nici un caz mai mică de cât chiria plătită la 1 Aprilie 1923 nu s'a putut referi la chiria exigibilă la aceasta dată, ci după cum rezultă și din legile anterioare, cum și din art. 12 al legii în vigoare, legiuitorul a avut în vedere chiria plătită pe întreg anul 1923. (Cas. I, Cpl. ch. No. 2347 din 4924, Pand Săpt. I/1925).

Art. 19 legea chir. 924 și cetățenia română. În conformitate cu art. 56 din legea pentru dobândirea naționalității române sunt considerați de drept cetățeni ai acestui stat, numai acei locuitori din ținuturile alipite, care fiind domiciliași în Vechiul Regat au avut apartinența în una din comunele acelor ținuturi, sau cari nefiind domiciliași în una din comunele acelor ținuturi, sunt cel puțin născuți în vreuna din ele din părinți domiciliași acolo.

Prin urmare, nu este suficient ca instanța de fond să constate că o persoană născută — de exemplu — la Sibiu, pentru a-i recunoaște calitatea de cetățean român, ci trebuie să stabilească dacă a avut apartinența sau dacă părinții săi au avut domiciliul în acea comună.

A fost casată sentința tribunalului care greșit a socotit cetățean român pe un proprietar și deci l'a socotit capabil a exercita acțiunea prevăzută de art. 19 din legea chiriilor dela 27 Martie 1924. (Cas. I. Cpl. ch. No. 1807—924. Pand. Săpt. No. 2—925.)

Art. 9 și 42 legea chiriilor 924. Pentru fixarea chiriei de bază la imobilele neînchiriate în anul 1916, legea din 1924, prin art. 9 prevede ca mijloace de apreciere în primul rând venitul constat atunci prin rolurile de contribuțiuni și numai în lipsă de asemenea roluri, comisiunea arbitrală este autorizată a re-

curge la mijlocul aprecierii în comparație cu imobilele similare, putând pentru convingerea și aprecierea sa să facă descinderi la fața locului.

Din moment ce însă Comisiunea Arbitrală constată că la 1916 imobilul era trecut în rolurile de contribuțiuni cu un anume venit determinat, ea este îndreptățită, prin însăși această constatare, să respingă cererea de a descinde la fața locului pentru a cerceta chiriile ce se plăteau la 1916 pentru imobilele similare, deoarece proba prin rolurile de contribuțiuni dela acea epocă este suficientă și eliminatorie, în sistemul legii în discuțiune. (Cas. I. Cpl. ch. No. 2091—924 Pand. Săpt. 2—925.)

Art. 8. al III legii chiriilor. Este adevărat că în caz de dispărțenie a soților legea chiriilor din 1924 prin art. 8, al III menține beneficiul prelungirii contractului pentru soțul, care rămâne în imobil, chiar dacă nu e titularul contractului, dar această dispozițiune de favoare presupune în mod neaparat că în momentul pronunțării divorțului contractul era înființat.

Când însă se constată că contractul a fost reziliat anterior aceslei date, soțul care a rămas în imobil nu poate invoca beneficiul prelungirii unui contract, care nu mai are ființă și pe care el nu-l mai poate reînvia prin simplul fapt, că a rămas în imobil fără nici un titlu legal. (Cas. I. Cpl. Ch. No. 74—925. Pand. Săpt. No. 2—925.)

Domnului Asesor I. Corbu, Bistrița, Sedria Orfanală. Să binevoiți a citi încă odată Ardealul Juridic locul citat și cu atenție încordată textele de lege la care se referă Curtea de Apel Cluj în sentința Nr. 2320—925. pe care a dat-o în cauză; veți observa că instanța a respins acțiunea ca rău îndreptățită. Red.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ DE

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I. Ardeal.

Proces pentru evacuare. Aderare la reviziune, Intinderea ei conf. art. 531 și 542 pr. civ. Când aderarea poate fi privită ca o reviziune independentă. Art. 493 al. 3 comb. cu art. 547 pr. civ. Cerere reconvențională. Fixarea situației procesuale a părților în apel. Intervențiune sau garanție. Art. 85, 89 și 93 pr. civ. Intervențiune accesorie. Stabilirea drepturilor procesuale sub acest aspect. Ceziune de drepturi. Efectul ei. Desbateri incomplete în apel. Atribuțiile oficiului de închiriere. Contract de viandere — cumpărare cu rezerve. Dizolvarea sentinței. (Decizia Nr. 68—934.)

Secția I. Bucovina

Cedare de imobile. Acțiune întemeată pe convențiune verbală. Declarațiuni cuprinse într'un act ulterior. Licitațiune și ofertă. Omisiunile primei instanțe suplinite de instanța de apel. Art. 272 al. 3. pr. civ. austr. Nedovedirea convențiunii (Decizia Nr. 44—924.)

Decizia 68/924

Dosar No. 1363/925

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a înțimăților Bela Simon și soția și cererea de reliare la reviziune a reclamanților Nagy și soții contra sentinței No. 1923 C. a II 2252/13 a Tribunalului din Oradea Mare ca for apelativ, în procesul lor pentru evacuare.

După ascultarea referatului făcut de Consilierul Dr. N. Vecerdea și a pledoariilor rostite de avocații: Dr. A. Singher pentru ințimeși și Dr. L. Oanea pentru reclamanți;

Curtea deliberând,

Asupra ambelor cereri de reviziune și luând în seamă următoarele considerente:

La desbaterea înaintea Inaltei Curți reprezentantul părților Bela Simon și soția a ridicat chestiunea admisibilității aderării la reviziune introdusă de reclamanți în cauza de față, etacând acea parte a sentinței Tribunalului Oradea Mare ca instanță de apel care s'a dat în cauza asupra acțiunii principale, pe când reviziunea introdusă de părți nu privește decât respingerea acțiunii reconvenționale aprobată de instanța de apel în sentința atacată.

Inalta Curte având în vedere, că acțiunea reconvențională cu privire la strânsa legătură, în care obiectul ei se găsește cu obiectul ei se găsește cu obiectul acțiunii principale a fost conexată cu cea din urmă încă în instanța întâi, fiind această instanță asupra ambelor acțiuni o desbatere unitară și dând apoi o singură sentință, care cuprinde atât obiectul cererii principale, cât, și cel al cererii reconvenționale. și având în vedere dispoziția paragrafului 531 și 542 din proc. civ. în care legiuitorul regulând instituțiunea aderării la reviziune nu face nici o distincțiune cu privire la înlinderea cererii de aderare, la din contra admite expres reștrângerea cererii la chestiunea suportării sau chiar a cantității speselor procesuale, și această fără privire la înlinderea cererii principale în instanță, având în vedere și dispozițiunea paragrafului 493 al. 3 proc. civ.: aplicabilă conform paragrafului 547 proc. civ. din care rezultă, că și în stadiul de reviziune cererea de aderare introdusă înăuntru termenului de reviziune este a se privi ca o reviziune independentă și că din complexul tuturor dispozițiilor citate este a se deduce că dând legiuitorul aceste dispozițiuni intențiunea lui a fost, a da acelei părți, care înăuntru termenului legal nu s'a folosit de mijlocul de atac legalmente admis în contra unei sentințe a forului întâi sau al doilea, încă un termen de grație pentru cazul când partea adversă din partea ei ar fi atacat acea sentință găsește că făcându se reviziunea numai cu restricțiune la unele capete ale cererilor cuprinse în proces, aderarea se poate face fără privire la acea restricțiune, regula care se aplică și la cazul, când reviziunea privește numai cererea reconvențională conexată încă deinstanța întâi cu cererea principală, cum e și cazul de față și că deci nici reclamanți cu privire la cererea lor de aderare legalmente nu pot fi reștrânși la obiectul cererii de reviziune a părților.

În celelalte și pentru a putea ajunge la judecată dreaptă în fond este necesar mai întâi a rezolva chestiunea situațiunii procesuale a soției lui Ladislau Karaguly Rosa, creată prin apelul introdus în procesul de față și declarațiunea respectivă, cum a fost susținută în apel, în prima ei ipoteză conține cererea de a fi privită ca parte în proces cu drepturile de parte reclamanți. Cu drept cuvânt această cererea a fost respinsă în apel. Căci constituindu-se procesul între reclamanți și părți, participarea unei terțe persoane în proces nu se poate admite, decât în condițiunile de sub capitolul III al proc. civ. unde se găsește și dispozițiunile speciale, conform cărora

terțul poate pretinde pentru sine adjudecarea obiectului acțiunii, dispozițiuni cari la cazul de față nu se aplică, căci soția lui Ladislau Karaguly Rosa nu se poate privi ca intervenientă principală nefiind îndeplinite condițiunile paragrafului 83 din proc. civ. iar raportul ei de față de reclamanți nu admite a o considera nici ca garantă în sensul paragrafului 89 și urma deci ca autoră în sensul paragrafului 93 din proc. civ. Intrarea soției lui Ladislau Karaguly Rosa în procesul de față deci nu se putea admite, decât în ipoteza a doua a declarațiunii ei din apel, adică ca intervenientă accesorie de partea reclamanților ceea ce negreșit a și admis instanța a doua, după ce partea părată în desbaterea în apel nu s'a opus unei astfel de situațiuni procesuale a numitei, la din contra a răspuns la deducțiunile și concluziunile ei.

Că intervenientă accesorie dânsa are dreptul a sta în proces de partea reclamanților în limitele legii (paragraful 188 din proc. civ.) deci și cel de a adera la reviziunea părților odată cu reclamanții sau independent de ei.

Stabilindu se așa în mod exact situațiunea procesuală a soției Ladislau Karaguly, transmiterea dela reclamanți asupra intervenientei a tuturor drepturilor referitoare la evacuarea celor două locuințe, despre care se vorbește în acest proces, transmiterea făcută prin dispozițiunea punctului 3 al contractului din 18 I/1923 încheiat între reclamanți și soția lui Ladislau Karaguly se arată sub un aspect diferit, de cel sub cari a privit această chestiune instanța de apel.

Căci fiind seama de constatarea că reclamanți au introdus acțiunea lor încă la 25 August 1922, cesiunea ulterioară a unor drepturi dobândite de reclamanți prin contractul încheiat de ei cu părțile la 26 Noembrie 1921 nu putea să influențeze dreptul lor câștigat prin introducerea acțiunii, care cere în justiție părților îndeplinirea acelu contract. Nu atinge acel drept al reclamanților nici faptul, că cesiunea a avut loc în cursul procesului, căci cesiunea fiind un contract între cedant și cesionar nu naște nice un raport juridic între acest din urmă și debitorul cedat, decât după încunoștințarea acestuia despre cesiune, ce în cazul de față în care chiar cesiunea s'a înfăptuit numai în cursul procesului, deci după introducerea acțiunii nu putea să aibă loc decât asemenea după acest termen, efectul sentinței judecătorești fiind a se readuce la epoca introducerii acțiunii. La aceasta se asociază pentru cazul de față încă și împrejurarea, că intrând în proces soția lui Ladislau Karaguly — adică cesionara drepturilor menționate — ca intervenientă accesorie, dânsa s'a declarat înțeleasă cu urmărirea procesului prin reclamanți.

Așa fiind cesiunea intervenită în cursul procesului nu poate să stingă dreptul reclamanților a cere predarea locuințelor pe baza contractului încheiat cu părțile la 26 Noembrie 1921, legitimarea lor a urmării procesul în deosebi cu intervenția cesionarei cu succes nu se poate contesta.

Cu privire la această chestiune de drept soluționarea procesului de către instanța de apel s'a făcut pe calea greșitei aprecieri juridice a cauzei, drept urmare, că desbaterile în apel au rămas incomplete:

I. Contractul de vindere-cumpărare din 26 Noembrie 1921 a fost încheiat sub regimul legii pentru înființarea oficiilor de închiriere din 23 Iulie 1921,

No. III. Mon. Of., care a fost pus în aplicare la 1 Septembrie 1921; conform dispozițiunii art. 1 din acea lege numai închirieri de case pentru locuit etc. erau supuse ingerinței oficiului local de închiriere, și dacă în alin 2 al aceluși articol legea declară de nulă orice contractare făcută pe altă cale aceasta se înțelege numai cu privire la contractările de închiriere, afară numai dacă s'ar constata intențiunea evidentă a părților de a înconjura sau eluda dispozițiunea legii.

În cazul de față părțile contractante din contractul din 26/XI 1921 contractând asupra vinderei-cumpărării a imobilului au stipulat în art. 3 că părțile ca vânzători să predea reclamanților cumpărători la termenul fixat atât locuința de 3 camere deținută de ei însuși cât și locuința de 2 camere deținută de văduva lui Ioan Simon ambele locuințe situate în imobilul vândut și evacuate înaintea predării.

Nu încapă nici o îndoială, că rezerva făcută într'un contract de vindere-cumpărare de către cumpărătorul imobilului cu privire la acele locuințe situate în acel imobil, și care nefiind ele obiectul unei închirieri în epoca predării fixată în contract, se găsesc la dispozițiunea proprietarului vânzător, cum și convențiunea respectivă a părților nici decum nu se împotrivesc legii pentru înființarea oficiilor de închiriere, deoarece astfel de locuințe nu sunt obiectul unei închirieri în epoca predării lor efective în slăpânirea cumpărătorului.

Nu mai acesta voință să închirieze o locuință astfel primită în slăpânirea sa este sub rigoarea legii obligat să facă închirierea prin oficiul de închiriere.

E cert, că locuința de trei camere cu dependențe a fost deținută de însuși părțile ca proprietari, era obligațiunea lor din contract a păstra această locuință până la termenul predării și a face apoi reclamanților cumpărători oferta reală.

Dar nu s'a cercetat nici stabilit raportul juridic în care se găsesc față de văduva lui Ioan Simon cu privire la locuința de 2 camere cu dependențe nici dacă părțile în epoca fixată în contract la 1 Februarie 1922 aveau facultatea de a dispune eliberarea, asupra acelei locuințe.

Asemenea nu s'a cercetat nici nu s'a stabilit, dacă părțile în epoca fixată în contract au oferit sau nu reclamanților acele locuințe, precum o susțin părțile — dacă oferta s'a făcut în mod real, cum și pentru care cauză luare în primire n'a avut loc.

II. După înlăturarea lipsurilor de sub 1 se vede dacă și întrucât este necesar și o completare a dezbaterii cu privire la cerea reconvențională.

La cele expuse mai sus se adaugă că prelinșă renunțare a soției lui Ladislau Karaguly la locuințele, ce sunt obiectul procesului nu privește un fapt esențial deoarece chiar după susținerea a însuși părților această renunțare ar fi avut loc înaintea oficiului de închiriere, — deci este a se interpreta ca o renunțare la solicitarea atribuirii, — și în ziua de 17 Ianuarie 1923 înaintea încheierii contractului din 18/I 1923, prin care soția lui Ladislau Karaguly a cumpărat dela reclamanți imobilul câștigat de acestea dela părți, deci într'o epocă în care dânsa nu avea interesul proprietarului la deținerea locuințelor goale în imobilul ce e proprietatea lui.

Rămânând deci dezbateri în apel incompletă și improprie de a putea decide în fond.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii, dizolvă sentința dată de Tribunalul din Oradea Mare sub No. C. II, 2252—12 și restituindu-i acestuia dosarul procesului dinpreună cu dosarul revirat, îl îndrumă ca, citându-se și ascultând părțile litigante, luând dela ele toate declarațiile necesare și toate dovezile corespunzătoare conform celor expuse mai sus, să stabilească și să întregască starea faptică a procesului, și apoi să aducă o nouă sentință hotărând și asupra suportării speșelor de revizuire stabilite acuma pentru intimați 1500 lei iar pentru reclamanți în sumă de 2000 lei.

Dată și citită în ședință publică azi 23 Ien. 1924.

Decizia No. 44/924

Dosar No. 2902/923

În procesul lui Adolf Broch comerciant din B. Ira reclamant, reprezentanții prin avocații Dr. S. Schieber și Dr. Vasile Bodnărescu din Cernăuși în contra firmei Bilgrey și Grumberg din Cernăuși, părțile reprezentanți prin avocatul Dr. M. x Fakschaner din Cernăuși pentru cedarea unor imobile;

S'a luat în cercetare recursul părții în contra hotărârii Curții de Apel Cernăuși din 24 Octombrie 1923 Bc. 653/23 prin care desființându-se sentința Tribunalului Cernăuși din 31 V. 1923 Cg 1,878/20—22 s'a trimis procesul primei instanțe pentru a nouă desbateri și judecare.

Curtea deliberând, asupra motivelor de recurs dezvoltate în direcțiunea

a) greșitei interpretări a dispozițiunii paragrafului 936 din codul civil când Curtea de Apel din însuși depunerile reclamantului cu privire la convențiunea prealabilă în sensul dispozițiunii paragrafului 936 cod civil și în consecință nevalabilitatea convențiunii și respingerea acțiunii respectiv confirmarea sentinței întâi, termenul de un an stabilit în acea dispozițiune legală fiind de mult expirat.

b) greșitei aplicări a dispozițiunilor martorului S. Schreiber neprivind convențiunea părților susținută de reclamant, iar contradicțiile între depunerile martorii S. Schreiber și Gullif Broch privind punctele neesențiale nu pot să justifice îndoielile Curții de Apel în constatările în fapt făcute de instanța întâi;

c) Greșitei aplicări a dispozițiunii paragrafului 696 cod civil întrucât Curtea de Apel susține ca esențial și ordonă cercetarea faptului dacă îndeplinirea condițiunii convenției, că plata trebuia efectuată în termen de 5 ani a fost frustrată cu viclenie de către părțile, care profită de îndeplinirea acelei condițiuni.

Luând în seamă următoarele considerente:

Reclamantul își întemeiază acțiunea pe convențiunea verbală încheiată cu partea pârâtă în ziua de 14 Septembrie 1910 cu conținutul susținut în acțiune și în depunerile martorilor sale la interogator în ședință publică din 16—V, 1924.

Iosif Grumberg reprezentul părții chiar la interogator — vezi procesul verbal al ședinței din 16—V, 1923 a declarat că în ziua de 14 Septembrie 1910 n'a convenit cu reclamant nimic, afară de aceea ce este declarat pe suplimentul actului scris intitulat „Erklamug“ (declarațiune).

Instanța întâi a stabilit pe baza depunerilor la interogator a lui Iosif Grumberg, reprezentantului

părții, faptul susținut de el și în consecință s'a ocupat de conținutul declarațiunii arătate în actul scris menționat, aceluși act, care de și nu conține data redactării sale, totuși fără îndoială trebuie să fi fost redactat înainte de licitația publică — știută la 4 Iunie 1909 — la care a cumpărat părțile imobiliare fasc. No. 1552 și 1888 ale registruului fonciar al orașului Cernăuși, referindu-se părțile în acel act la cazul cumpărării în licitație a imobilelor menționate ca un fapt viitor, punând acel fapt ca condițiune a ofertei făcute reclamantului.

Urmând așa convențiunea susținută de reclamant declarațiunii părții redactate în actul scris și convențiunii născute din acceptarea ofertei din acel act, această declarațiune numai atunci ar putea să aibă oarecare însemnătate în proces, dacă convențiunea susținută de reclamant s'ar baza pe ea, menținându-se dispozițiunile convențiunii anterioare în totul sau în partea lor esențială.

Instanța de Apel deci cu plin drept a atribuit importanța hotărâtoare convențiunii ulterioare susținute de reclamant, care până acuma rămas nestabilită și observând, că instanța întâi contrar dispozițiunii paragrafului 272 al 3 pr. civ. a omis să arate în motivele sentinței sale împrejurările și momentele hotărâtoare pentru convingerea ei asupra adevărului faptului dedus din depunerea la Interrogator a lui Iosef Grumberg, reprezentantului părții, o casat sentința defectuoasă a instanței întâi arătând momentele contraverse între depunerile la Interrogator ale lui Iosif Grumberg și martorul Dr. S. Schieber, cari de și nu privesc faptul existenței convențiunii, totuși există, cum o admite chiar însuși partea recurentă și deci reclamă o cumpănire dreaptă la judecarea asupra veracității lor;

Pă că ce nu va fi stabilită în mod legal convențiunea pe care reclamaatul își bazează acțiunea nu e locul a se ocupa de forma ei juridică.

Părerea juridică a Curții de Apel cu privire la îndeplinirea condițiunii unei convențiuni neputându-se cu succes combate prin motivele recursului.

Acesta în întregime se arată nemoliat.

Pentru aceste motive Curtea nu admite recursul. Dată și citită în ședință publică la 4 Ianuarie 1924.

Cărți de drept apărute

Ștefan Laday: „Codul civil austriac”, în vigoare în Ardeal, complectat cu legile și regulamentele modificatoare coprinzând și jurisprudența. Volumul I. art. 1—530. Editura „Minist. Justiției Directoratul General Cluj”. Ac sta e titlul cărții pe care o dă la lumină cunoscutul jurist din Cluj și a cărui publicațiune în proporții cu mult mai mari o începuse „Ardealul Juridic” anul trecut. Fără a fi un comentariu propriu zis autorul ne dă o lucrare de mare folos practic. Conține pe lângă o traducere exactă a articolelor codului (datorită dlui președinte de Curte Dr. Ioan Papp), toate legile din Regat și locale în vigoare și în legătură sub fiecare text, alături de jurisprudența stabilită și altfel astfel la îndemâna celui ce o consultă. Utilă mai ales magistraților și avocaților din Ardeal ce nu cunosc limba maghiară,

opera este menită să înlesnească într'o largă măsură aplicarea legiuirii civile în această parte a țării.

„Procedura civilă ardeleană” de: Dr. Tudor Moisil avocat. Dl Tudor Moisil ne prezintă procedura civilă ardeleană într'o traducere bună și redactată într'un limbaj juridic românesc, cu expresiuni și termine ce corespund intențiunilor legiuitorului ce a creat legea ca și unele expresiuni ce lipsesc în limbajul juridic din vechiul Regat. Cu toate că mai erau două traduceri, lucrarea de față este aproape fără greșală. Sunt cunoscute de altfel greutățile unei traduceri pentru că legile își au întotdeauna noțiunile lor hotărâte, ce nu se pot vedea exact în limba în care se face traducerea. Codul procedurii civile se știe că în original este o lucrare excelentă. Redactată cu foarte mare îngrijire. S'ar putea spune că e dintre cele mai moderne legiuiri din Europa, de aceea s'a făcut sub controlul tuturor marilor juriști, cărora li s'a dat posibilitatea a și face obiecțiunile și a cere lămuriri. Așa se și explică exactitatea acestui cod, care dă răspuns aproape la toate întrebările ce se pot ivi în cursul aplicării în fața instanțelor. Traducătorul a adunat și toate legile și ordonanțele ce au întregit sau modificat codul procedurii civile ardelene, ca: legile maghiare VII și LIV din 1912; ordonanțele și decretele Consiliului Dirigent privitoare la acest cod, etc., care sunt așezate sub art. de lege la care se refer, făcându-se și nota necesară. Autorul prin această traducere a dat un mare ajutor justiției, punând la dispoziție magistraților un cod de procedură civilă, bine tradus și adunat, atât de folositor mai ales juriștilor, ce nu pot folosi ediția ungară a legii.

INFORMAȚIUNI

A murit **Alexandru Marghi-loman** un mare talent oratoric și strălucit bărbat de stat român. Ca ministru de justiție în anul 1890 a extins inamovibilitatea la Consilierii de Curți și președinții de tribunale. Tot atunci a organizat pentru prima dată funcționarea judecătorilor de ocol.

Ca fost judecător a iubit pe foștii colegi și ajungând logofăt al dreptății, a pus temeliiile de organizare a magisraturei române, întărind-o ca pe cel mai select și iubitor de demnitate corp dintre slujbașii Statului.

Prinos de regrete și durere pentru pierderea unei competențe și vaste experiențe și de care țara, pe care a iubit-o până la moarte, avea atâtă nevoie.